

79-modda. Yerlarni muhofaza qilishning mazmuni va tartibi

Yerlarni muhofaza qilish ulardan belgilangan maqsadda, oqilona foydalanish, tuproq unumdorligini, oʻrmon fondi yerlarining samaradorligini tiklash va oshirish, qishloq xoʻjalik oborotidan va tabiatni muhofaza qilish, sogʻlomlashtirish, rekreasiya maqsadlariga moʻljallangan yerlar va tarixiy-madaniy ahamiyatga molik yerlar tarkibidan yerlarning asossiz ravishda olib qoʻyilishi oldini olish, ularni zararli antropogen taʼsirdan himoya qilishga qaratilgan huquqiy, tashkiliy, iqtisodiy, texnologik va boshqa tadbirlar tizimini qamrab oladi.

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi «Tabiatni muhofaza qilish toʻgʻrisida»gi Qonunining [2 — 4](#), [14](#), [15](#), [17](#), [41 — 45-moddalari](#).

(79-moddaning birinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2011 yil 4 yanvardagi OʻRQ-278-sonli [Qonuni tahririda](#) — OʻR QHT, 2011 y., 1-2-son, 1-modda)

Yerlarni muhofaza qilish yerlarga murakkab tabiiy hosilalar (ekotizimlar) tariqasida, ularning zona va mintaqa xususiyatlarini eʼtiborga olgan holda atroflicha yondashish asosida amalga oshiriladi.

Yerlardan oqilona foydalanish tizimi tabiatni muhofaza qilish va resurslarni tejash tarzida boʻlishi hamda tuproqning saqlanishini, oʻsimlik va hayvonot dunyosiga, geologiya jinslariga va atrof muhitning boshqa tarkibiy qismlariga taʼsir oʻtkazishni cheklashni nazarda tutishi kerak.

Yerlarning muhofaza qilinishini taʼminlash maqsadida yer egalari, yerdan foydalanuvchilar va ijarachilar:

hududni oqilona tashkil etadilar;

tuproq unumdorligini, shuningdek yerning boshqa xossalarni tiklaydilar va oshiradilar;

yerlarni suv va shamol eroziyasidan, sellardan, suv bosishdan, zaxlashdan, qayta sho‘r bosishdan, qaqrab qolishdan, zaranglashishdan, ishlab chiqarish chiqindilari, kimyoviy va radioaktiv moddalar bilan ifloslanishdan, xarob qiladigan boshqa jarayonlardan himoya qiladilar;

qishloq xo‘jalik yerlarini buta va mayda dov-daraxtlar, yovvoyi o‘tlar bosib ketishidan va yerlarning madaniy-texnikaviy holatini yomonlashtiruvchi boshqa jarayonlardan himoya qiladilar;

hosildan qolgan qishloq xo‘jalik yerlaridagi tuproq unumdorligini boshqa usullar bilan qayta tiklashning iloji bo‘lmasa, bu yerlarni konservasiya qiladilar;

buzilgan yerlarni qaytadan ekinzorga aylantiradilar, ularning unumdorligini va boshqa foydali xossalarini oshiradilar;

yerlarni buzish bilan bog‘liq bo‘lgan ishlarni amalga oshirish chog‘ida tuproqning unumdor qatlamini sidirib oladilar, undan foydalanadilar va uni saqlab qoladilar.

yerlarni o‘zboshimchalik bilan egallashga va (yoki) o‘zboshimchalik bilan qilingan qurilishga yo‘l qo‘ymaslik, shuningdek o‘zboshimchalik bilan egallangan yer uchastkasidagi qonunga xilof qurilishni to‘xtatib turish bo‘yicha choralar ko‘radi.

(79-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018 yil 24 iyuldagi O‘RQ-487-sonli Qonuniga asosan to‘qqizinchi xatboshi bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 25.07.2018 y., 03/18/487/1569-son)

Davlat organlari yerlarni muhofaza qilish yuzasidan respublika dasturi va hududiy dasturlar doirasida zarur chora-tadbirlarni ko‘radilar.

Hosildan qolgan qishloq xo‘jalik yerlarini konservasiya qilish tartibi qonun hujjatlari bilan belgilanadi.

Qarang: «Hosildan qolgan qishloq xo'jalik yerlarini konservatsiya qilish tartibi to'g'risida»gi [nizom](#) (ro'yxat raqami 926, 22.05.2000 y.).

80-modda. Ob'yektlar, imoratlar va inshootlarni joylashtirish, loyihalash, qurish va ulardan foydalanishga oid ekologik talablar

Ob'yektlar, imoratlar va inshootlarni joylashtirish, loyihalash, qurish va ulardan foydalanishga oid ekologik talablar tabiatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonun hujjatlari bilan belgilanadi.

Qarang: O'zbekiston Respublikasi «Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida»gi Qonunining [41-moddasi](#).

Yangi hamda rekonstruksiya qilinadigan ob'yektlarni, imoratlar va inshootlarni joylashtirish, loyihalash, qurish va ishga tushirish, shuningdek yerlarning holatiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan yangi texnologiyalarni joriy etish chog'ida yerlarni muhofaza qilish tadbirlari nazarda tutiladi va amalga oshiriladi.

Yerlarning holatiga ishga tushirilayotgan ob'yekt yoki joriy etilayotgan texnologiyaning salbiy ta'sirini hamda yerlardan foydalanish va ularni muhofaza qilish yuzasidan nazarda tutilgan tadbirlarning samaradorligini baholash ekologiya ekspertizasi asosida o'tkaziladi.

Qarang: O'zbekiston Respublikasining «Ekologik ekspertiza to'g'risida»gi [Qonuni](#).

Yerlarni hosildan qolishdan yoki buzilishdan himoya qilish choralari bilan ta'minlanmagan hamda ekologiya ekspertizasining ijobiy xulosasi bo'lmagan ob'yektlarni foydalanishga topshirish va bunday texnologiyalarni qo'llash taqiqlanadi.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining «Ekologik ekspertiza to‘g‘risida»gi Qonunining [20](#), [21-moddalari](#).

Yerlarning holatiga ta’sir ko‘rsatadigan ob’yektlarni joylashtirish qonun hujjatlarida belgilanadigan tartibda O‘zbekiston Respublikasi Yer resurslari, geodeziya, kartografiya va davlat kadastri davlat qo‘mitasi organlari, tabiatni muhofaza qilish organlari va boshqa organlar bilan kelishib olinadi.

(80-moddaning beshinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018 yil 24 iyuldagi O‘RQ-487-sonli [Qonuni](#) tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 25.07.2018 y., 03/18/487/1569-son)

81-modda. Kimyoviy yoki radioaktiv moddalar bilan ifloslangan yerlardan foydalanish

Kimyoviy yoki radioaktiv moddalar bilan ifloslanish natijasida ekologiya va sanitariya-gigiyenaga oid belgilangan talablarga javob beradigan mahsulot olish ta’minlanmayotgan yer uchastkalari qishloq xo‘jaligi oborotidan chiqarilishi lozim va konservasiya qilish uchun ularni zaxira yerlar jumlasiga o‘tkazish mumkin. Bunday yerlarda qishloq xo‘jaligi mahsuloti yetishtirish va realizasiya qilish taqiqlanadi.

Kimyoviy yoki radioaktiv moddalar bilan ifloslangan yerlardan foydalanish, muhofaza zonalari belgilash, bunday yerlarda uy-joylarni, ishlab chiqarish va ijtimoiy-madaniy ahamiyatga molik ob’yektlarni saqlash, ularda meliorasiya va agrotexnika ishlarini o‘tkazish tartibi qonun hujjatlari bilan belgilanadi.

82-modda. Yerlardan oqilona foydalanishni va ularni muhofaza qilishni iqtisodiy rag‘batlantirish

Yerlardan oqilona foydalanishni va ularni muhofaza qilishni iqtisodiy rag‘batlantirish yer egalari, yerdan foydalanuvchilar va ijarachilarning tuproq unumdorligi

saqlanishi va tiklanishidan, yerlarni ishlab chiqarish faoliyatining salbiy oqibatlaridan himoya etilishidan manfaatdorligini oshirishga qaratilgan bo'lib, o'z ichiga quyidagilarni oladi:

yangi o'zlashtirilayotgan va meliorativ holatini yaxshilash jarayonida turgan mavjud sug'oriladigan yerlarga qonun hujjatlarida belgilangan tartibda yer solig'i bo'yicha imtiyozlar berish;

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi [XVI bo'limi](#) (Yer solig'i).

yerlarni muhofaza qilish va qayta tiklash bo'yicha faoliyatni amalga oshirayotgan yuridik va jismoniy shaxslarga kam chiqit va resurslarni tejovchi texnologiyalarni joriy etishda soliqqa, kreditga oid va boshqa imtiyozlar berish;

yerlarning sifatini yaxshilashni, ilmiy asoslangan almashlab ekishni joriy etishni, qishloq xo'jaligi va o'rmon xo'jaligiga mo'ljallangan yerlarning unumdorligini oshirishni, ekologik sof mahsulot yetishtirishni rag'batlantirish;

yer egalari, yerdan foydalanuvchilar va ijarachilarning aybi bo'lmagan holda buzilgan yerlarni qayta tiklash uchun, zarurat bo'lgan taqdirda, respublika byudjetidan yoki mahalliy byudjetdan mablag'lar ajratish, agrotexnika, o'rmon meliorasiyasi tadbirlari va tuproqni himoya qilish yuzasidan boshqa tadbirlar o'tkazish;

yer egalari, yerdan foydalanuvchilar va ijarachilarning aybi bo'lmagan holda buzilgan yer uchastkalarini vaqtincha konservasiya qilish natijasida ulardan keladigan daromadning kamayishini davlat byudjeti mablag'lari hisobidan qisman qoplash;

qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa tadbirlar.

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksining [XVI bo'limi](#) (Yer solig'i)., O'zbekiston Respublikasining «Tabiatni

*muhofaza qilish to'g'risida»gi Qonuni 37-moddasining birinchi
— uchinchi xatboshilari.*

Yerlardan oqilona foydalanishni va ularni muhofaza qilishni iqtisodiy rag'batlantirish bilan bog'liq tadbirlarni amalga oshirish tartibi qonun hujjatlari bilan belgilanadi.